ЯК ЗІБРАТИ ТА ПОДАТИ ДОКАЗИ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ФАКТУ БАТЬКІВСТВА - ПОЯСНЮЄ МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ[1]

Міністерство юстиції України

Реферат. Міністерство юстиції України в роз'ясненні, поширеному порталом «Судова влада України» (інформація станом на 12.04.2025), систематизує докази, які можна подати до суду для встановлення факту батьківства. Підставою для визнання батьківства, за поясненням відомства, є будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи. Серед доказів названо письмові, речові та електронні документи, висновки експертів і пояснення свідків; до заяви можна долучити сімейні фото, листи, анкети, судові рішення, витяги з домових книг, довідки органів ДРАЦС про неможливість поновлення записів чи внесення до них змін, а також пояснення свідків про взаємини заявника з померлим. Перелік не є вичерпним. Центральне місце в роз'ясненні посідає судово-генетична (судово-імунологічна) експертиза: її висновок може бути підставою для категоричного висновку про батьківство, а ДНК-експертизу названо найпереконливішим доказом із точністю до 99,99 %. Описано порядок дослідження: зразки ДНК дитини порівнюють зі зразками батьків, матеріал зазвичай відбирають ротовим мазком, хоча можна використати нігті чи волосся; процедура охоплює збирання матеріалу, доставку до лабораторії, аналіз і підготовку висновку, а строки залежать від лабораторії й тривають від кількох днів до місяця. Експертну установу сторони обирають за взаємною згодою, а якщо згоди немає, її визначає суд; за потреби суд може доручити підготовку одного висновку кільком експертам. Якщо батько помер і зразків його ДНК немає, суд може призначити посмертну молекулярно-генетичну експертизу з ексгумацією. Мін'юст наголошує, що суд оцінює всі докази в сукупності з погляду належності, допустимості, достовірності та взаємозв'язку, і жоден доказ не має наперед установленої сили. Роз'яснення може слугувати стислою пам'яткою для адвокатів, суддів і судових експертів у справах про батьківство, хоча конкретних норм Сімейного та Цивільного процесуального кодексів України в ньому не наведено.

Ключові слова: встановлення факту батьківства, докази, ДНК-експертиза, судово-генетична експертиза, молекулярно-генетична експертиза, посмертна експертиза, оцінка доказів, цивільний процес, Міністерство юстиції України.

How to Collect and Submit Evidence to Establish Paternity: Explanations of the Ministry of Justice of Ukraine

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. Establishing paternity in court often turns on forensic genetic evidence alongside other means of proof. This explanatory note of the Ministry of Justice of Ukraine, disseminated through the Judiciary of Ukraine portal (information as of 12 April 2025), sets out the evidence that may be submitted in paternity cases. Any information confirming that a child descends from a particular person may ground recognition of paternity. Evidence includes written, physical and electronic documents, expert opinions and witness statements; applicants may submit family photographs, letters, questionnaires, court decisions, house register extracts, certificates of civil registry offices on the impossibility of restoring or amending records, and testimony on the relationship between the applicant and the deceased. The list is open. Particular weight is given to forensic genetic and immunological examination: its findings may support a categorical conclusion on paternity, and DNA analysis, with reported accuracy of up to 99.99%, is described as the most persuasive evidence. The procedure in-

volves sample collection, usually by buccal swab but also from nails or hair, transport to a laboratory, analysis and preparation of the opinion, taking from several days to a month. The parties choose the expert institution by mutual consent; otherwise the court decides, and it may assign several experts to prepare a single opinion. Where the alleged father has died and no samples exist, a post-mortem molecular genetic examination with exhumation may be ordered. The court evaluates all evidence in its totality, and no item has predetermined weight. The note is a concise reference for lawyers, judges and forensic experts.

Keywords: establishment of paternity, evidence, DNA examination, forensic genetic examination, molecular genetic examination, post-mortem examination, evaluation of evidence, civil procedure, Ministry of Justice of Ukraine.

Першоджерело: *Міністерство юстиції України. Як зібрати та подати докази для підтвердження факту батьківства. Судова влада України. Інформація станом на 12.04.2025. Реферат оприлюднено в журналі 14.04.2025.*

References

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Yak zibraty ta podaty dokazy dlia pidtverdzhennia faktu batkivstva - poiasniuie Ministerstvo yustytsii Ukrainy [How to Collect and Submit Evidence to Establish Paternity: Explanations of the Ministry of Justice of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. Vol. 10, No. 2 (56). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/15043-yak-zibrati-ta-podati-dokazi-dlya-pidtverdzhennya-faktu-batkivstva---poyasnyuye-ministerstvo-yusticiyi-ukrayini (onovlena versiia vid 14.04.2025). [in Ukrainian].